

МИКИ у Водениграду

13

ОХО! ОВДЕ ЈЕ БАШ ВЕЛИКИ ПРОМЕТ! ЕМА ЛИ МИКА ШТА СЕ СВЕ ЗБИВА У ЊЕГОВОЈ УТРОБИ?

СВАКАКО!

ПУНО НАД ЖИВИ ОВДЕ! УДОБНО ЈЕ И ПРИЈАТНО... НАРОЧИТО ЗИМИ!

ВОЗИ ПОЛАКО ШКОЛА

НАДАМ СЕ ДА ЋЕТЕ ОТКРИТИ УЗРОК МИКИНОЈ БОЛЕСТИ!

ПА... ДА ПОГЛЕДАМО!

ОВДЕ НЕМА НИЧЕГ! ЗБОГ ЧЕГА ЛИ СЕ РАЗБОЛЕО?

СТОЈ! МИСЛИМ ДА ДАМ ПРО-НАШАО!

ШТА?

НИКАКВО ЧУДО! ПРОГУТАО ЈЕ ПОДМОРНИЦУ!

РАЗБОЛЕО СЕ ОД ПОДМОРНИЦЕ!

ДА! ТО ЈЕ МАЛО ВЕЛИКИ ЗАЛОГАЈ... ЧАВ И ЗА МИКУ!

ЧИЈА ЛИ ЈЕ ДАМО?

КАКО ДА ЈЕ ИЗВЕДЕМО ИЗ МИКИНЕ УТРОБЕ?

ЈОО! ПА ОВДЕ ИМА НЕКОГ ЖИВОР!

МОРЗЕОВИ ЗНАЦИ! КАД БИ САМО КУЦАЛИ СПОРТИЈЕ!

БАШ СУ БЕЗОБЗИРНИ! ЕМ СУ МУ УШЛИ У СТОМАК, ЕМ ГА УЗНЕМИРАВАЈУ!

ПОРУЧИЈУ ДА МОГУ ДА УЂЕМ КРОЗ ОТВОР НА ПАЛУБИ!

БУДИТЕ ОПРЕЗНИ! НЕ ИЗГЛЕДА МИ ДА СУ ЧИСТА ПОСЛА!

КАПАК СЕ ДАМ ДИЖЕ!

ЧУВАЈТЕ СЕ ДА ОБРО!

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

(37)

Роман од И. АСИМОВА

Будио се лагано и тешко. Неколико ду-
гих минута уопште није знао где се нала-
зи. Мислио је да је на Флорини, у својој
кућници. А онда је стварност почела постепе-
но да се враћа у његову свест. Најзад,
насмешко се на Генроа који је и даље се-
део пред контролним палицама.

— Чини ми се да сам мало спавао.
— И мени се чини. Ево и Сарка, — од-
говори Генро и показа главом на екран.
— Кад ћемо атерирати?

— Кроз један час, отприлике.
Теренс је сад већ био толико будан да
би могао да осети незнатну промену која
је наступила у држању његовог сапутника.
Но, био је за њега прави удар кад је ви-
део да је металносни предмет у Генро-
овој руци — револвер.

— Шта то... — поче Теренс, дижући се
са седишта.
— Седите натраг, — мирно одговори пи-
лот. У другој руци држао је капу.

Теренс подиже руку и његови прсти
напишаше косу боје песка.
— Да, — рече Генро — ствар је очи-
гледна. Ви сте Флоринјанин.

Теренс је без речи буљно у њега.
— Знао сам да сте Флоринјанин још пре
но што сам крочио у јакту једног Димо-
неа. Ваша основна грешка, градоначелни-
че, била је та што сте мислили да можете
надмудрити једну добро организовану по-
лицију. Ако сте се томе надали, требало
је да учините нешто боље а не да, на
вашу несрећу, изаберете Димонеа за своју
жртву.

— Нисам ја бирао баш њега, — једва
чујно одговори Теренс.
— Назовимо то онда лошом срећом. Пре
дванаест часова Димоне је у градском
парку чекао своју жену. Договорили су се
да се нађу баш тамо, из сентименталних
разлога. Наиме, они су се баш на том ме-
сту први пут срели. Наравно, Димоне није
ни помишљао да би због релативне усам-
љености тога места могао постати нечија
жртва. Ко би у Горњем Граду и помишљао
на то?..

Можда би у другим околностима злочин
био откривен тек после више дана. Међу-
тим, Димонеова жена стигла је на сцену
догађаја пола часа после извршеног зло-
чина. Веома ју је изненадило што није за-
текла свога мужа. Он није човек који би
се наљутио и отишао само због тога што
је она мало закаснила. Закашњавање је
било њена особина и он је то знао. Кад
га није нашла испред „њихове“ пећине,

она је ушла у њу и нашла је... Ви знате
шта је нашла. Па, како се осећате, начел-
ниче, при помисли да сте хладнокрвно у-
били једног човека и оставили га тамо, да
га његова жена нађе на месту за које су
везане њихове најсрећније успомене?

Теренс је цептао од беса и немоћи.
— Ви, Саркињани, поубијали сте милли-
оне Флоринјана. Жене, децу. Обогатили
сте се на наш рачун. Убијте и мене! Шта
чекате?..

— Нема потребе да се журимо. Има до-
вољно времена да завршим своју причу.
Видите, то што сте крај своје жртве спали-
ли патролнску униформу навело нас је
на мисао да сте се прерушили у Саркиња-
нина. Даље, било нам је јасно да ћете нај-
вероватније покушати да искористите
Димонеов васноски брод. Не прецењујте
нашу глупост, градоначелниче.

Ипак, читав ствар била је и даље при-
лично сложена. Знали смо да сте очајник
и није било довољно само ући вам у траг.
Били сте наоружани и вероватно бисте,
притерани у теснац, извршили самоуби-
ство. А ми то нисмо желели. Потребни сте
онима на Сарку, а они желе да тамо сти-
нете живи. За мене је представљало при-
лично деликатан посао, а исто и неопход-
но, да убедим службу сигурности да све
препусте мени самом и да ћу вас ја без
буке и великих тешкоћа отренирати на
Сарк. Морате признати да то и остварујем.

Да кажем истину, у почетку сам посум-
њао да сте ви онај кога тражимо. Били
сте одевени у обично одело. Чинило ми се
да нико не би покушао да се издаје за
спортског летача а да нема на себи про-
писно летачко одело. Мислио сам да вас
је неко тамо послао као мамац, да хоћете
да нас наведете да вас ухапсимо да би за
то време онај кога тражимо могао да по-
бегне у другом правцу. Оклевао сам и
искушао вас на други начин. Прво, бара-
тао сам кључем на погрешном месту. Ни-
један свемирски брод не отвара се на
десној страни, већ увек на левој. Ви због
те моје грешке нисте показали нимало
чуђења. Затим сам вас питао да ли сте
који пут успели да вашим бродом прева-

лите растојање Флорина—Сарк за мање
од шест часова. Одговорили сте: поне-
кад. А рекордно време је девет часова.

То ме је убедило да ви нисте мамац.
Ваше незнање је сувише велико и — при-
родно. Даље, било је само питање да ви
заспите (а по изгледу вашег лица било
је очигледно да вам је сан итекако по-
требан) па да вас разоружам. Скинуо сам
вам капу више из radoznalosti но из не-

ког другог разлога. Желео сам да видим
како изгледа саркињанско одело кад из
њега провирује црвенокоса глава.

Теренс није скидао поглед с револвера.
Можда је Генро видео како му се мишићи
лица грче, а можда је просто погодио о
чему је Теренс мислио, тек он рече:

— Разуме се да вас не смем убити, чак
и ако скочите на мене. Не смем вас убити
ни у самоодбрани. Али, не мислите да сте
због тога у преимућству. Покушајте да се
само покренете и ја ћу вам пуцати у ногу.

Сва борбеност као да је истекла из Те-
ренса. Селео је укочен, длановима прити-
скујући чело.

— Знате ли зашто вам све ово говорим?
— обрати му се Генро.
Теренс не одговори.

— Прво, што уживам гледајући вас ка-
ко патите. Не волим убити, а нарочито не
волим Флоринјане који убијају Саркињане.
Мени је речено да вас доведем живог,
али у наредби не стоји да ово путовање
треба да вам учиним пријатним. Друго, по-
требно је да у потпуности budete свесни
ситуације, јер кад се будемо спустили на
Сарк прве кораке мораћете предузети
сами.

— Шта? — запрепашћено га погледа Те-
ренс.

— Служба сигурности зна да долазите.
О томе су је обавестили њени органи са
Флорине у истом тренутку кад смо поле-
тели. У то можете бити сигурни. Али, ја
сам вам већ рекао да сам с тешком муком
успео да убедим надлежне из службе си-
гурности да је потребно да читаву ствар
обавим ја сам.

— Не разумем вас, — са изразом очаја-
ња рече Теренс.

Сасвим мирно, Генро му одговори:

— Рекао сам вам да вас на Сарку оче-
кују и да сте им потребни, а и то да же-
ле да тамо стигнете живи и по могућству
читави. Под тим „они“ нисам мислио на
службу сигурности, већ на — Трантор.

XIV РЕНЕГАТ

Селим Јуниц никад није био флегматик.
Година дана све самих разних неуспелих
покушаја није нимало могла да га измени.
Он није могао мирно да пијуцка вино док
су му мисли заузеле сасвим другим, веома
озбиљним стварима. Укратко, он није био
Лулиган Абел.

И кад је Јуниц завршио своју љутиту ти-
раду о томе да ни под којим изговором
Сарк не сме да дозволи себи слободу да
отме и држи у затвору једног члана Међу-
народног звезданог бироа, без обзира на
стање шпијунске мреже Трантора, Абел је
само одговорио:

— Мислим да би боље било да овде про-
ведете ноћ, докторе.

— Имам ја других послова, — ледено
одговори Јуниц.

— У то не сумњам, човече. Ипак, по-
стоји могућност да вам се догоди нека не-
срећа пре но што ова ноћ прође. Зато ћемо
сачекати једну ноћ и видети шта ће нам
донети нов дан.

(Наставиће се)

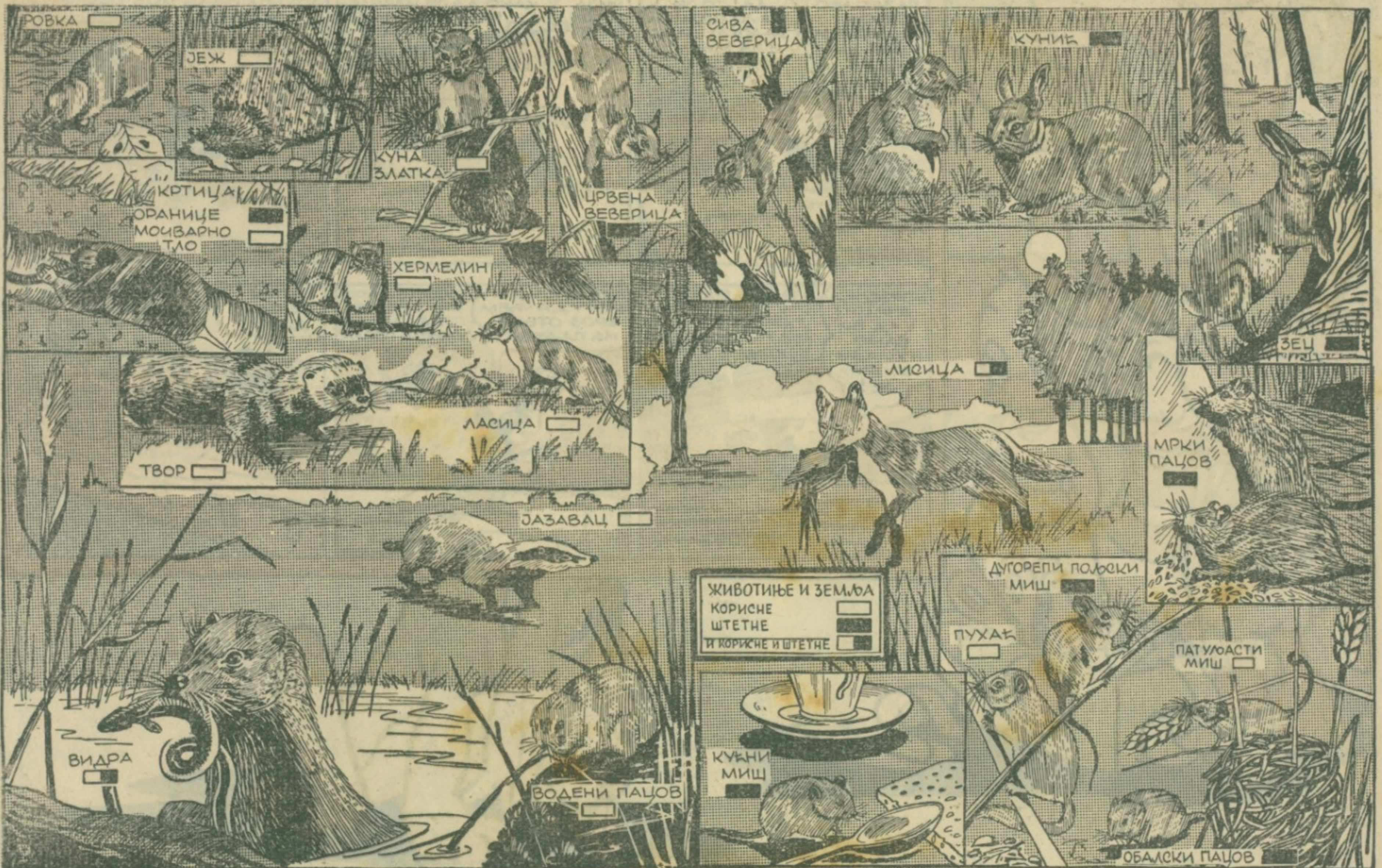
Све познате око себе човек обично дели на две групе: на оне
које су му корисне и на штетне. Тако је он поделено и животи-
нски свет. Али, баш та подела, коју је већина од нас прихватила
као искуство наших очева, у већини случајева није тачна, нарочито
кад су у питању мања животиња која живе у близини
села и мањих градова. Ми смо навикли да куну, твора и ласицу
сматрамо штетним и због тога их немилосрдно уништавамо.
Међутим, уништавајући их, ми уствари убијамо најљубе испи-
јатеље пазова, мишева, дивљих зечева и зверова, тих златних
штетних животиња. Ми и ласицу убрајамо у штетне животиње,
и то због неколико кокошину које она у току године успе или

Корисне и штетне животиње

не успе да улови. Чињеница је, међутим, да се ласица углавном
храни зечевима и пољским лавовима и мишевима. Због тога је
она исто толико корисна колико и штетна. Исти је случај и

с видром, коју сви вибари сматрају правом штеточником, јер она,
по њиховом мишљењу, тамањиву рибу. Према тврђењу неких
стручњака, видра се претежно храни трабљивим јегулама и
болесним рибама, вичећи на тај начин неку врсту одабирања
у рибљем свету. У доба жетве, патуљасте миш поједе, додуше,
извесну количину зрна, али он то током осталих месеци
стојотуко „врати“ човеку уништавајући огромне количине
штетних инсеката.

Последњих година пољопривредни стручњаци извршили су
ревидицију поделе животиња на штетне и корисне. Њихове за-
кључке дајемо вам на овом цртежу.

Сељаци у корњачином оклопу

На најкишовитијем месту на земљи, у индиском селу Черануни, киша претставља праву напаст. У овој брдовитој шокрајини северозападне Индије висина годишњег талога жноси просечно десет метара, а забележено је да је једне године достигла чак 23 метра. Да би се колико-толико заштитили од кише док обрађују своја поља, сељаци носе ду-гуљасте корпе исплетене од траве и бамбусове трске, које им с главе висе преко леђа као корњачин оклоп. Кад су лани ветровити, они у руке носе штитове од бамбуса, који треба да их заштите од снажних кишних налета. Но, и ова најкишовитија област потпуно се осуши и испуца због недостатка влаге кад у току зимских месеци престану монсуни. Тада се читава хрпе поменутих корпи и штитова могу наћи око кућа и по путевима, јер тада ником нису потребни.

100 острига, једну пловку...

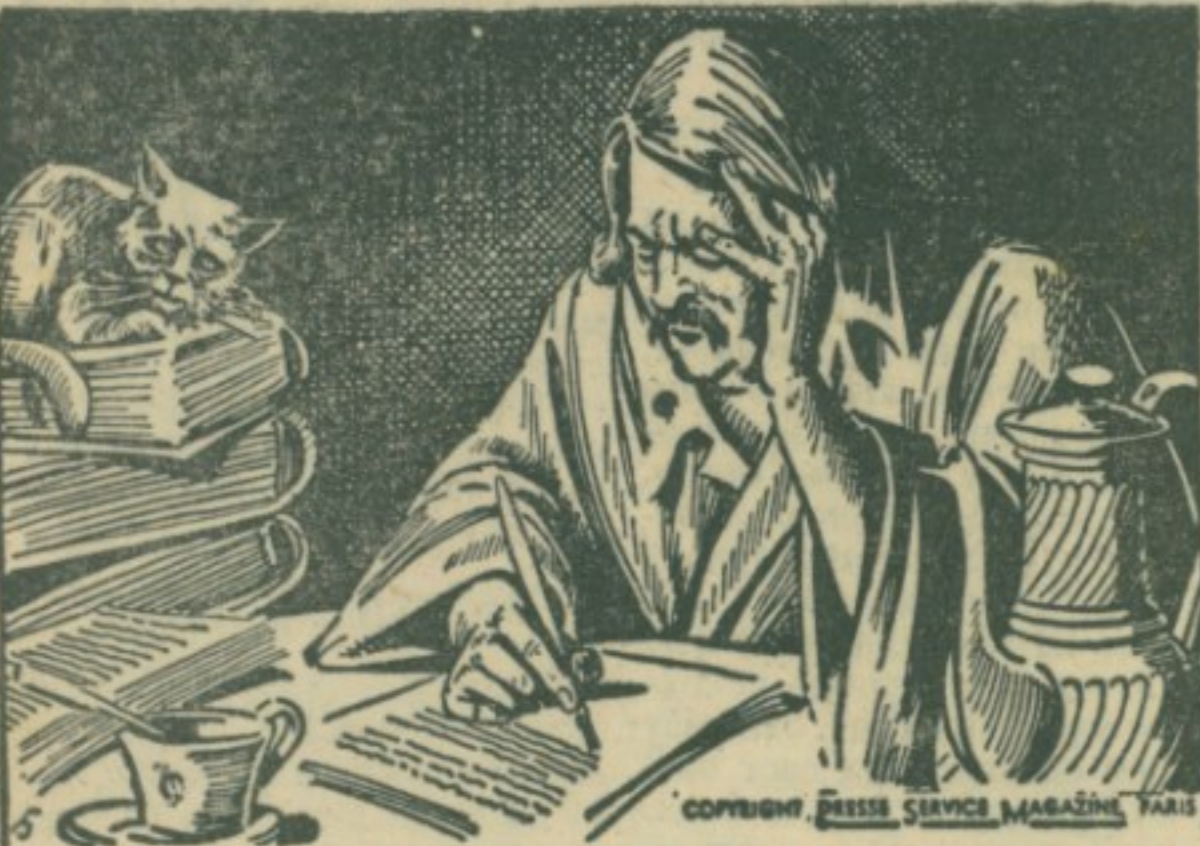
Велики француски књижевник Балзак био је истовре-мено и одличан познавалац финих јела и велик прождр-љивац. Једног дана позвао је на вечеру свог издавача Вер-деа, који је патио од желуца. Док је Верде појео само танку зупу и месо с пилећег крила, Балзак је „смазао“ 100

острига, једну платушу, 12 кришки сољене рибе, једну плов-ку и две младе јаребице, а поред тога, наравно, и једно предјело, разне врсте поврћа, сир, 12 комада крушача, не-колико боца доброг вина, неколико шоља кафе и чашница ликера.

...100 шољица црне кафе

Балзак је много волео воће и јео га је у огромним количинама. Али, још више од воћа волео је црну кафу. Кад се пред њим налазио какав посао који је морао хитно да обави, он је, док је исписивао стране, пио по сто шоља кафе дневно. Балзак је волео да сам кува кафу, и то је чинио на специјалан начин. Уместо да је меље, као што су то други

чинили, он је пржену кафу туцао у авану. „Туцајући кафу, — говорио је Балзак — ви је претварате у прах који даје изванредан мирис. Уосталом, и Волтер је тако радио.“ Балзак је много пио хладну кафу, која није јака као топла, и зато му је мање шкодила.

Злато на дну мора

При крају владавине Филипа V, двапут годишње је из Јужне Америке у Кадис преношено опљачкано богатство Инка. Његови нови господари били су шпански конквиста-дори. Али, 22 октобра 1792 бродови су били нападнути у за-

ливу Виго и потопљени. Од тога дана на морском дну лежи 500.000 златника, које сваке године покривају нове наслага песка, алги и шкољака.

WALT DISNEY'S

ВЕЛИКА ПОТЕРА ЗА ЛОКОМОТИВОМ

РОМНОЦИ СУ СУВИШЕ КАСНО ПРИМЕТИЛИ ДА СУ БЕГУНЦИ ПОКИДАЛИ ПРУГУ...

ИСКАНИ!

СВЕ КОСТИ ЧИТАВЕ? ОНДА ЈЕ ДОБРО!

САМО ЈЕНКИ МОГУ ДА УКИНЕ ОВАКВУ ПОДЛОСТ!

ЗА ТО ВРЕМЕ, У КИНГСТОНУ, ЕНДРЈУС И ЊЕГОВИ МОМЦИ ЧЕКАЈУ ДА СТИГНЕ ВОЗ СА СЕВЕРА И ОСЛОБОДИ ПРУГУ...

ЕВО ДОЛАЗИ, ГОСПОДИНЕ ЕНДРЈУСЕ!

ДОБРО ЈЕ! САД МОГУ НАПРЕД!

НЕСТРАШЊЕЊЕ ЕНДРЈУСОВИХ МОМАКА СВЕ ЈЕ ВЕЉЕ...

ВОЗ СА СЕВЕРА ДОЛАЗИ!

САД КЕМО КРЕНУТИ!

ДА САМО АКО ТО НИЈЕ ПОТЕРА ЗА МАМА!

СТАО ЈЕ И ЗАКРЧИО ПРУГУ, НЕ МОЖЕМО ДА КРЕНЕМО!

МАШИНОВОЋ!

МАШИНОВОЋ! ОСЛОБОДИ КОЛОДЕК! КОСМ СПЕЦИЈАЛНИ ТОВАР МУНИЦИЈЕ ГЕНЕРАЛУ БОРЕГАДУ!

НЕ МОЖЕТЕ НАПРЕД...

ИЗА МЕНЕ ДОЛАЗИ ЈОШ ЈЕДАН ТЕРЕТЊАК!

НАСТАВИТЕ СЕ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Шта је Блиски Исток?

Блиски Исток спада у оне пределе у свету који су најчешће били повод међународне за-тегнутости, а нарочито од друге половине прошлог века па све до данас. Земље које спадају у Блиски Исток имају бурну и занимљиву прошлост. У минулим вековима ту су се стварале силне војске, водили дуги и страшни ратови, подизали и рушили дивни градови, цветала поезија и наука, стварале се бајке из „1001 ноћи“, развијало се бродарство, итд. Али, шта је Блиски Исток, које земље обухвата и да ли је Блиски и Средњи Исток исти појам? О томе постоје разна схватања, па ћемо овде изнети неколико европских и ваневропских мишљења. Предња Азија обично се дели на Блиски и Средњи Исток. Међутим, појам Предње Азије не поклапа се с појмом Блиског и Средњег Истока, јер је појам Блиског и Средњег Истока шири у географском и политичком погледу. У Блиски Исток спадају: Турска, Сирија, Либан, Израел, Ирак, Јордан, Арабија и Египат. У Средњи

Исток спадају: Иран и Авганистан. То је једно схватање, а сад ћемо изнети друга: Средњи Исток је назив који се употребљава за земље југозападне Азије које леже западно од Авганистана, Пакистана и Индије. Тако дефинисан, он обухвата: Турску, Сирију, Израел, Јордан (и анектиране области које су некад

били део Палестине), Ирак, Арабију и Иран. Међутим, неки писци употребљавају израз Средњи Исток да означе групу земаља у којима је ислам доминантна вера и које имају арапско порекло. Такво схватање искључује Турску из тога појма, а укључује Египат, јер Турци нису Арапи, иако су муслимани, а Египћани су Арапи и гуслимани. Неки сматрају да се место назива Блиски Исток често употребљава назив Средњи Исток, па кажу: Блиски Исток

је групни назив за земље које обухвата, а то су: Авганистан, Кипар, Ирак, Израел, Трансјорданија, Либан, Персија, Саудиска Арабија и све остале земље Арабског Полуострва, затим Сирија и Турска. У Блиски Исток се убраја и Египат са Суданом. Блиски Исток обухвата све земље Јужне Европе и Предње Азије. Средњи Исток обухвата: полуострво Арабију, Месопотамију, Персију и Авганистан. Како се из свега овога види, многи писци, односно географска дела и енциклопедије, не слажу се у томе шта је Блиски Исток. За једне је тај део Азије Средњи Исток, за друге Блиски Исток, а за треће је делимично Средњи, а делимично Блиски Исток. Овде ћемо навести шта се у Уједињеним нацијама сматра да обухвата овај појам. По Уједињеним нацијама, тај део света назива се Средњи Исток и у њега спадају ове земље: Полуострво Арабија (г. следеће земље: Саудиска Арабија, Јемен, Аден, Мускат и Оман, Трушел Оман, Катар, Кувајт и Бахреин), Авганистан, Египат, Израел, Ирак, Иран, Јордан, Либан, Сирија, Либнија, Судан, Етиопија и Сомалија.

МАЛЕ ЗАНИМАВИСТИ

МАТАН — КОПИТО ЖДРЕБЕТА

Животисне пијаве на југу Кине... Чегта тамо све има: риба и инсеката које Кинези једу, воденог биља и поврћа, воћа и пиринча.

На тим пијацама често се може наћи једно необично поврће — водени кестен. То су мале кртоле које својим укусом потсећају на копита код ждробета. Кинези их тако и зову — матан, што значи копито ждробета.

Кртоле су обавијене танком, мрком љуском. Њихово слатко месо потсећа својим укусом на јабуку. Матан су за Кинезе права посланица. Од њих се прави веома укусна чорба и додаток уз печење и рибу. У нарочитим радионицама, од воденог кестена справља се нека врста брашна. Матан се

употребљава и у медицини, као веома јако противсредство при тровању оксидом бабра.

Матан се гаји у Кини још од памтивека. Заправо, водени кестен се гаји у мочварним пределима југоисточне Кине. Северну границу његове распрострањености чини река Јангцекјанг.

Водени кестен је сродник обичне мочварне класасте траве. Снопови његових уских и дугачких листова издижу се над водом више од једног метра. При крају лета, на његовом веома разгранатом корењу појављује се мноштво кртолица, које долазе на пијаве под именом „копито ждробета“.

„КОШАВА“ У ФЛАУТИ

Да би се на флаути произвео жељени тон, потребно је да ваздух који се дувањем шаље

у инструмент има брзину већу од 120 километара на сат. Ово је утврђено недавним опитима.

БАЛОН УМЕСТО СКЕЛА

Ради малања свода цркве у Ивтоу, у Француској, архитекта се досетно да скеде замени балонем. У унутрашњости цркве балон је испуњен ваздухом и на његовом врху постављена нарочита платформа за раднике. Захваљујући балону, могло се лако допети и до најнеприступачнијих места на своду. Посао је обављен за свега неколико дана и то знатно јевтиније, јер је отпао издатак око подизања скела.

Два Штрауса

Године, 1804. у сиромашној породици Штраус, која је становала у једном предграђу Беча, родило се дете које ће постати „некрунисани краљ валцера“.

Том слабуљавом и болешљивом малишану било је свега годину дана кад му се отац удавио у Дунаву, који је противиоо недалеко од његове бедне крчме. Да ли се отац утопио случајно или из очајања, никад се није сазнало. Притиснута недаћама, мајка се преудала за другог крчмара, који је с љубављу прихватио њеног сина чија живих очију и косе црне као угаљ.

Све је радио наопако

Мали Јохан је свакодневно ударао рукама о сто, дајући тактове, и чинио покрете као да свира на виолини, па му је очух најзад купио виолину. У основној школи, чак ни за време наставе, није могао да се уздржи а да не превлачи гудалом преко виолинских жица. Слушајући га како самочи свира, учитељ је рекао родитељима да се у малишану крије велик таленат. Али, они су сматрали да у свираче одлазе само јадници који нису способни ни зашта друго и зато су Јохана дали на књиговезачки занат.

Разочаран родитељском одлуком, дечак није показивао никакво интересовање за посао који је требало да му постане животни позив. Све је радио наопако. Једног дана мајстор га је због тога тако истукао да је он побегао из радионице, у коју се више никад није вратио.

Тада се сав посвећује музици. У петнаестој години већ је свирао виолину у једном трећеразредном оркестру, а затим у оркестру композитора Јозефа Ланера, чије су сентименталне мелодије биле у великој моди. Али, ни ту није остао дуго. Једном је он компоновао валцер, који је Ланер извео под својим именом. То силно разљути младог човека, чија је глава брујала од мелодија и амбиција. Он напусти Ланера и, са четрнаест музичара који пођу с њим, оснује нов оркестар, с којим је убрзо доживео велике успехе.

Увиђајући да његово музичко образовање још није завршено, младић је почео да учи композицију код једног Бетовеновог пријатеља. Већ у то време компоује валцере који су били лепшави и елегантни као никад дотле. Публика је све више посећивала његове концерте и он је у двадесет шестој години дириговао својим оркестром од 200 извођача, и то у најлепшој дворани у Бечу.

У триумфу кроз Европу

За кратко време млади Штраус постао је чувен и тражен на све стране. Па је у триумфу пропутовао Немачку, Холандију, Белгију, Француску и Енглеску. Али, ма колико били пријатни, успеси су га и замарали, а путовања и рад са оркестром исцрпљивали. Томе се ускоро придружила и болест. У многим градовима дириговао је у грозници, у Катеу се онесвестио, у Линцу је у бунду изишао на улицу у ноћној кошуљи. Скрханих нерава, вратио се у Беч

да потражи одмора у свом дому, где су га чекали жена и петоро деце. Једног дана, док се опорав-

љао, зачуо је виолину из суседне собе. Радознао да сазна ко то свира, устао је из постеље. Деци је био дозвољено да свирају само на клавиру, па се зато силно изненадио спазивши свој најстаријег сина Јохана како сигурном руком изводи један валцер. На очево питање како је савладао виолину, дечак мирно одговори да је клавиру научио тако добро да је већ давао часове и добијеним новцем плаћао учитеља виолине.

Једва се уздржавајући од љутине, Штраус одузме сину инструмент, али му мајка да други, и то из очеве збирке. Услед неразумевања и сталних сукоба са женом, композитор се пресели код једне своје познанице а цео терет око издржавања породице паде на плећа најстаријег сина.

С темељним музичким знањем, вредан и озбиљан, млади Јохан рано је постао шеф оркестра и већ у деветнаестој години понуђено му је да диригује у једној дворани. Новине су надувале овај догађај

и претставиле као да син, тобоже, жели да пркоси оцу. Случај је хтео да су исте вечери, у двама бечким дворанама, држана два концерта, на којима су дириговали отац и син Штраус. Љут и увређен, отац је рекао да би волео да умре пре но што син одржи свој концерт. А очев импресио послао је у другу дворану гомилу букача са задатком да галамом и звиждвањем онемогуће концерт.

Кад је изумро последњи звук...

Јохан Штраус-син ступио је на подијум блед, али миран и одлучан. Концерт је почео са четири своја валцера, који су били награђени снажним пљескањем, али се чуло и звиждкање. Међутим, на крају су чак и плаћени букачи били одушевљени младичевим композицијама, па су, заборавивши за-

ВА ИСА!

У бразилијанској провинцији Сао Паоло, крупне мраве зване „формигас танахурас“ сматрају за велику посланицу. У извесно доба године жене пеку ове мраве као што се пече кестене, а затим иду улицама и продају их вичући: „Ва иса!“, што значи „за јело“. Да би привукли пажњу пролазника, трговци облаче мравима разнобојне хаљинице и стављају их

у излог, тако да личе на лутке. Мрави који се у Бразилији једу уствари су мрави-листоједи. Велике су штеточине, јер уништавају лишће, односећи га у огромним количинама у своје мравњаче.

што су дошли, пљескали из све снаге. Пошто се буре од аплауза стишала, диригент је дао знак и оркестар је почео тачку која није била у програму — композицију „Лорел-лај-звона са Рајне“, најчувенији валцер Штрауса-оца. И кад је тихо изумро и последњи звук инструмената, дигао се такав урнебес од пљескања и клицања да је изгледало као да ће попуцати сва стакла на великој дворани.

После тога, отац и син су се измирили.

Године 1849, отац се разболео од шарлаха, али то нико није знао. Кад је син дошао да га види, затекао га је мртвог, у готово празној кући, јер је жена код које је живео била однела чак и постелно рубље. Потресен овим призором, младић је, сав унезверен, побегао из Беча и тек после погребва вратио се кући.

По очевој смрти, око сина су се искоупили сви љубитељи валцерске музике. Он долази на чело правог музичког предузећа, у које се укључило неколико оркестара за игру и један велики оркестар за концерте. Млади Штраус је морао да у току дана кретари Бечом, од једне до друге дворане крајем светом, да би дириговао по две композиције, а затим је диригентску палицу уступао својој браћи.

„На лепом плавом Дунаву“

Женидба Хенријетом Трефи уноси реда у Штраусово растрзани живот. Бивша певачица Дрезденске опере, десет година старија од њега, она је знала како се састављају трговачки уговори и воде домаће финансије, што је њему омогућило да, ослобођен ситних свакодневних брига, развије све своје композиторске врлине. За време тог брака настала су његова најчувенија дела, међу којима „На лепом плавом Дунаву“ и „Приче из бечке шуме“.

Улето 1872 године град Бостон позива Штрауса на Прославу светског мира. Тамо је диригента чекало изненађење: с једног узвишења, уз сарадњом 100 томоћних диригента, требало је да диригује оркестром од 1087 свирача и 20.000 певача. Што је најлепше, цела ова војска извођача имала је да почне валцер „На лепом плавом Дунаву“ не на знак његове палице, већ на пуцањ топа!

Био је то триумф Штраусове музике.

И баш тада, кад је био на врхунцу славе, умре му жена. У другом браку није налазио онај ранији мир и срећност, па зато његова дела из тога доба носе очигледне знаке опадања. Тек у трећем браку, са Ангелом Дајч, поново налази себе и ствара своју чувену оперету „Слепи миш“.

Јохан Штраус-син постао је још за живота „други некрунисани краљ валцера“, али знатно већи од првог, од свог оца. То му звање ни данас, више деценија после његове смрти, нико није одузео. Маја 1899 године Бечлије су сазнале да је њихов омиљени композитор болестан. На дан 3 јуна, за време концерта Штраусовог оркестра, један од развојника пришао је диригентском пулту, носећи комадић хартије. Диригент је зауставио оркестар и, претевши погледом бели листић, окренуо се извођачима. Подигао је палицу и оркестар је засвирао другу мелодију, али сасвим тихо, с пригушеним звуцима који су личили на жајај. То је била композиција „На лепом плавом Дунаву“.

Публика је одмах разумела шта се догодило.

МАЛЕ ЗАНИМАВИСТИ

ДЕЛФИН ПРОТИВ АЈКУЛЕ

Храбри делфин у стању је да убије крвожедну ајкулу кад у снажном налету својом

тврдом њушком удари неман у онај део тела у коме се налазе шкрге. Наиме, код ајкуле је тај део веома нежан.

СЛЕПИ МИШЕВИ ПОД „ШАТОРИМА“

Сарадници биолошке експерименталне станице Смитсоновог института посматрали су једну врсту слепих мишева која живи на острву Баро Колорадо, у канадској зони Америке, и открили да они сами праве склонашта за свој дневни боравак. Ови слепи мишеви секу лист палме или кокосовог ораха и савијају га у облику шатора, испод кога проводе дан. Често по неколико слепих мишева дели исти „апартман“. Ако им под заједничким шатором постане сувише топло, они се узајамно расхлађују махањем крила.

НИЈЕ ВЕНЕЦИЈА ЈЕДИНА

У Европи постоји више градова који место улица имају канале. Таква је, на првом месту, Венеција — град подигнут на 118 малих острва, која су

међусобно повезана са 378 мостова. Затим долазе: Гаи, изграђен на 26 острва, са 207 мостова, и Амстердам, који лежи на 96 острва, а повезан је са 290 мостова.

ВЕЛИКИ „ПУТНИЦИ“

Прети дактилографкиње, пре лезећи с дирке на дирку приликом куцања на машини, пређу за један дан 20 до 32 километра. Ако се претпостави да дактилографкиња ради 240 дана у години, то значи да њени прсти за то време пређу раздаљину Париз—Вашингтон.

НЕУСТРАШИВИ ВИЛИНСКИ КОЊИЦИ

Животисни, брзи и изванредно окретни вилински коњици ужива велико „поштовање“ у свету инсеката. Овај неустрашиви борац, чак и док се налази на ступњу водене ларве, у стању је да убија мање рибе. Вилински коњици су и веома издржљиви летачи. Они, док лете, вешто хватају своје жртве, а многи у току летења полажу јаја у воду.

У нашим средњовековним списима и повељама, поред уобичајених имена, забележена су и нека која носе главне личности у западноевропским витешким спевовима и романима. У време цара Душана живео је чувени великаш Оливер; у повељи призренског манастира помињу се, између осталих, и два човека по имену Орландо. У Приморју је забележено неколико њих који су се звали Букефало, у Дубровнику се један касацин звао Тристан, неко други, опет, Мерлин, а често је и име Паладин. Народ је усвојио женско име Роксанда, те је тако назвао и жену цара Душана. Та имена, и још нека друга, књижевног су порекла и дошла су к нама с причама и спевовима са запада. Занимљиво је да многи од тих западних књижевних списа нису сачувани у нашим преводима, или бар досад још нису пронађени. Али баш та имена сведоче да су ти преводи постојали, да су ова дела и код нас била позната и омиљена. У старој руској књижевности има превода неколико западноевропских романа за које се каже да су узети „из српских књига“.

Најпопуларнија књига

Имена Оливер и Орландо (Роланд) потичу из чувеног старофранцуског јуначког спева „Песма о Роланду“. Обојица су храбри витезови у свити цара Карла Великог. „Роланд је смео, каже се у спеву, а Оливер је mudar. Обојица су одлични јунаци“. Бранили роисевалски кланац у Пиринејима од огромне сарацинске војске, они су јуначки погинули с читавом француском заштитницом и с дванаест великаша

Карла Великог. Паладин је такође име из песама о јуначким делима Карлових витезова; Мерлин је личност из прича о краљу Артуру и витезовима Округлог стола, а Тристан је главни јунак у чувеном западноевропском роману „Тристан и Изолда“.

Најпопуларније дело српске средњовековне књижевности био је роман о Александру Великом. Он је био познат

Шта се код нас читало у средњем веку

(Гибралтар) и тајанствену Тулу на северу света. Те књиге говориле су и о земљотресима, ветровима, облацима, муњи и грому, о звездама и сунцу. Посебна књига говорила је само о животињама. То је био Физиолог, који је умео доста да каже о слону, лаву, орлу, медведи и другим животињама, често врло фантастично.

Ко су били читаоци?

Дакле, имало је шта да се чита, али ипак је занимљиво видети ко је у том нашем феудалном друштву читао књижевна дела. Писменост је углавном била својина само ретких људи; огромна већина народа није умела да чита, а било је доста и неписмене властеле. У Приморју је стање писмености било много боље. Случајно се сачувало једно писмо писано ћирилицом које је у Жути Дубровачкој писао неки slugа своме господару, дубровачком властелину. Претпоставља се да тај човек из народа није био изузетан случај. Владари и властела читали су сами, или су имали своје читаче, а то су најчешће била духовничка лица. Библиотека је било не само у манастирима, него и у приватним домовима, што значи да се књига водела и умела да чува. Народ, и да је био писмен, тешко да би могао да дође до скупоцене рукописне књиге. Нjemu се садржај књиге преносио, нарочито код цркве или манастира, на саборима; у црквеним проповедима, као поука која је требало да буде занимљива. Оно што књига прича други су му казивали на свој начин, а народ је од тога стварао своје приповетке. Тако је настао и Тамни вилајет, затим песма Момир и Гроздана, која потсећа на правду грчку бајку о краљу Едну, и многе друге наше народне приповетке и песме.

Кад данас једно књижевно дело изиђе у неколико издања, то значи да је тражено, да се свидело, да га је читалачка публика радо прихватила. У оно време кад још није било штампе, кад је књига руком преписивана, број преписаних примерака говори о популарности књижевног дела. Могао би се рећи да је роман о Александру Великом био „бестселер“ наше средњовековне читалачке публике, коју углавном сачињава властела. Под утицајем западне витешке књижевности, у овом роману Александар је приказан као хришћански витез, па је због тога постао углед нашој властели у опхођењу, владању на двору, по читавом свом начину живота. Не само што је то била ванредно забавна књига, него и нека врста приручника за добро понашање и дворску етикету. Александар Велики био је идеал наше средњовековне властеле и највећу част је представљало кад је неко био с њим упоређен.

Роман о Тројанском рату, који је дошао к нама са запада, био је необично омиљен у свим европским народима. И та књига требало је да покаже младој властели какав треба да буде витез васпитан у правој „дворштини“, тј. дворској уљудности. Роман о

Варлааму и Јоасафу, који је дошао са истока и у себи садржи мотиве из Будиног живота, преиначен је у хришћанском духу и представља је озбиљну лектуру, пуну животне мудрости и искусних савета. Приче о животињама, Стефанит и Ихилат, могле су да насмеју и да узбуде. Ту се, на пример, говори о злосредној судбини вола на двору цара лава, а разговор између корњаче и мајмуна за тадање читаоце био је свакако врло занимљив. Свака књига имала је своју поучну намену и наши средњовековни преводници и писци имали су то увек на уму при одабирању књижевног дела.

„Ћутите сви!“

Свакако да су извесне књижевно-забавне мотиве, а можда и читаве призоре, преносили и наши средњовековни „шпилмани“, глумци, који се помињу већ у 13 веку. За шпилмане (реч немачког порекла) каже се да су то „људи који по свом занату говоре што смешно пред светом, да се свет смеје“. Било је код нас у Средњем веку и жонглера, који су попут оних на западу певали песме на дворовима и на јавним местима. У тим њиховим песмама било је свакако разних мотива, а можда и призора из познатих и омиљених прича и романа, којима су код нас сачувани трагови само у појединим личним именима.

Жонглер је био популарни певач у Западној Европи, нарочито у Француској; он је био она значајна спона између књижевности и најширих народних маса. Свауда, где се год народ окупљао, могао се срести жонглер како пева неку поему. Кад је најпре скренуо на себе пажњу, па се око њега окупило широко круг слушалаца, он би узвикнуо снажним гласом: „Ћутите сви!“ и започео би своју песму, пратећи се на харфи или на неком другом инструменту. Често се дешавало да жонглер до мрака није могао да заврши спев. Тада га је прекидао и настављао сутрадан. Понекипут је то трајало и недељу дана. Жонглери су се у првом реду обрађали широким народним масама, за које су њихове песме уистину биле средство за разоноду и поуку. У приморским областима наших средњовековних држава било је жонглера и са запада. Тако су усмено пренели књижевне умотворине, које нису остале без одраза у нашем народном стваралаштву.

Код нас у Средњем веку књига је увек имала и својих читалаца и слушалаца. У записима уз књигу појединци су записивали и своја мишљења о њој. Тако у једном запису из 1389 године, кад је био Бој на Косоу, пише: „Бог да прости Николу Кералију који купи ову књигу тер се наслади“. Али, има и оваквих записа: „Да ли је томе крива моја краткоумност или нешто друго, али ја сам се веома мало користио овом књигом“.

Где је благо Панча Виле?

Славни мексикански јунак Панчо Вила успео је да сакупи огромно благо, које је цењено на 100 милиона америчких долара, али од њега није имао користи ни он, ни ма ко други. Пошто је дошао на власт, Адолфо де ла Хурта дао је Вили право надзора над државом Дуранго и овлашћење за убирање

пореза, који је износио 5 милиона песоса годишње. Када је стао на чело једног дела мексиканских оружаних снага, Панчо Вила је покупио огромно државно благо, отишао у једну пустињу Сиера Мадре и закоповао све драгоцености и новац. Тајну тог скривеног блага Панчо Вила није ником поверио.

***

Атомска експлозија за милионе домаћица

Приликом експлозије атомске бомбе каква је 1945 године бачена на јапански град Хиросиму, ослобађа се 700 милијарди калорија. Претворено у електричну енергију, то износи 8 милиона киловат-часова, што одговара количини која би била довољна да 16 милиона домаћица скува ручак на 16 милиона електричних решоа.

***

Миришљав пу

Сви мрави остављају за собом миришљаву путању по којој се доцније враћају у своје мравињаке. Ако узмете мравца у руку и баците га на извесну даљину, или му гомилином земље преградите пут, он ће поманно јурити све док не пронађе траг који ће га по остављеном мирису одвести кући.

Стадо оваца на торњу

Аутомат је, уствари, машина у којој се налази механизам под чијим дејством делови те машине врше покрете сличне вољним људским кретањима. Такав механизам састоји се из читавог низа точкова и точкића, полуга, жица и ланчића. Што се тиче његове покретачке снаге, она се

најчешће састоји од опруге, сличне опрузи код часовника. У томе треба тражити узрок што су се први аутомати појавили у доба кад и први часовници са жељичном опругом. Но, и поред лепог успеха, стари механичари нису били задовољни тиме што могу да конструишу „чуда“ која људима казују час, дан, месец и годину, већ су желели и нешто више. Тако су на торњевима и звоничама почеле да се појављују читаве чете анђела који су свирали у трубе или су лепшали крилима, пастири који су пролазили крај ограда на торњу, гонећи своја стада, и копањаци који су се међусобно борили, а за то време часовник је откуцавао сате. Многи од тих старих аутомата нису више у употреби, али их има који и данас добро раде и чије фигуре, приликом откуцавања, свакодневно привлаче многе радознале погледе.

***

Ништа без репа

Амерички миш — скакач може да скочи око три метра, одржавајући равнотежу својим танким репом дугим до 12 сантиметара. Ако неким случајем остане без репа, он ће при „легу“ направити читаву серију обртаја, безнаднежно се копитлајући да би се у ваздуху одржао у правилном положају.

Летимлице које никад нису полетеле

Можда је Робен Спалдинг из Розите, у Колораду, знао за покушај Леонарда да Винчија да помоћу крила полети кроз ваздух, а можда и није. Тек, он је покушао да начини летелицу сличну оној којом је да Винчи желео да се вине у висине.

У молби којом је тражио право патента за свој изум, Спалдинг га је овако описао: „Моја усавршена машина за летење састоји се од одела прилагођеног телу аеронаутичара, затим левог и десног крила... једног репа причвршћеног за одело летача и једног балона о коме, помоћу нарочитих каишева везаних за одело и ноге, аеронаутичар виси“.

Мада је проналазач уз молбу приложио и модел летелице, у уреду за патенте није се нашла ниједна особа која би узела на себе ризик да испроба ту „усавршену машину за летење“. Изабрали су најлакши пут и — проналазач из Розите добио је за свој изум патентно право број 398.984, регистровано 5 марта 1889 године.

Четрдесет и три године касније, истом уреду за патенте била је пријављена једна летелица веома слична Спалдинговој. Валтер Гудман из Калифорније начинио је од неког лаког материјала једну машину за летење у коју би летач био везан да се упрегне. И она је имала крила која је смели „пилот“ морао да покрене својим рукама. Гудманова чудна летелица потсећала је до-

некле на Дедалов изум: крила, начињена од јаког платна, била су облепљена птничјим перјем. Како се њоме летело? На то питање проналазач овако одговара:

„При употреби овог изума, летелица се причврсти за летача тако да њена централна пречага дође готово паралелно с његовом кичмом. Летач заузима напред погнути положај, трчи и маше крилима, што постиже наизменичним покретањем ручних пречага нагоре и надолу. Кретање летелице напред и махање крилима одићи ће машини од земље, а даљим махањем крилима она ће се, у лету, одржавати у ваздуху.“

Док су се и Спалдинг и Гудман трудили да начини летелице сличне птицама, један проналазач из Париза дошао је на једноставнију замисао: да искористи снагу самих птица. По-

што је за свој изум већ добио патент у Француској, овај „домишљати“ проналазач пријавио га је уреду за патенте у Америци. У пропратном писму, примљеном у мају 1886 године, париски проналазач Шарл Ришар Вулф писао је:

„У свим досадашњим покушајима да се начини апарат или балон којим би се по жељи могло летети кроз ваздух, узимао је у обзир механички, електрични или неки други мотор који би давао потребну брзину и правац оним деловима летелице који је уствари покрећу. У достављеном изуму механичка покретачка снага замењена је живим мотором или моторима из класе птица, као

што су, например, један или више орлова, кондора или крагуја. Погодним средствима, особине и снага којом је природно обдарила ове најсавршене птице могу се у потпуности искористити“.

Проналазач даље објашњава како птице треба упрегнути у летелицу помоћу одговарајућих прслука, остављајући им неспутана крила да би могле да лете. Али, и поред двоструког патента који је Вулф добио, орлови и друге велике птице и даље лете безбрижно и „неупрегнуте“.

Године 1918, кад је авијација још била у повоју, у Бисбију, у Америци, нашао се један проналазач који је дошао на ову мисао: „Ако на бродовима постоје чамци за спасавање, зашто не би постојали и на авионима?“ Због тога се он дао на конструкцију једне „шкољке“ која је имала да игра улогу ваздушних чамца за спасавање. За њену израду, проналазач је употребито метални оклоп и савитљиву гуму. Унутрашњост шкољке била је обложена меким јастуцима. Читав тај чамец за спасавање налазио би се у авиону, заправо углављен међу нарочите опруге. Ако би се авион срушио, те опруге ублажиле би, заправо неутралисале, потрес. Висина с које би авион пао не би играла никакву улогу, јер би, поред федера, „бродоломнице“ штитили и меким јастуцима којима је обложена унутрашњост шкољке.

Чарлс Хол из Окленда био је свакако студент зоологије, јер ко би други дошао на мисао да „ако кенгури могу да носе своје младе у утроби, зашто то не би могли и авиони?“ Он је, руковођен том идејом, израдио нацрт за један авион-мајку који би у својој унутрашњости носио једну или више мањих летелица.

Века један „проналазач“ из Чикага добио је патент за летелицу на „млазни погон“. По његовој замисли, летелица би се кретала кроз ваздух помоћу испаливања великих експлозивних зрна. По спољном изгледу, његов „млазњак“ лично је на обичан брод, па је чак имао галубу за шетњу путника и салет с тешким и луксузним полијелејима.

Године 1894, Николас Борфелд из Бруклина патентирао је „апарат за ваздушну навигацију“. Његова летелица била је уствари велики „змај“ на коме се налазила платформа за пилота. Летелица би се кретала као обичан дечји змај, ношена ветром, а правац би јој одређивао пилот, и то помоћу крила и једара. У његовом нацрту ништа се не каже како ће пилот, потпуно незаштитен, одолевати ветровима и ваздушним струјањима.

Праотац „летећих тањира“, о којима се последњих година толико говорило и писало, био је пријављен уреду за патенте још 1902 године. Његов изумитељ био је неки Харвеј ван Хурис, из Питсбурга. Уз пријаву за патент, он није поднео модел, већ само нацрт. Ван Хурисова летелица потсећала је на извртнут тањир или печурку.

У архивама уреда за патенте леже стотине и стотине нацрта летелица које никад нису полетеле. Иако се човечанство никад није могло њима практично послужити, ти „изуми“ остају сведоци човековог сна, старог готово колико и свет, да победи природу и загосподари ваздухом.

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ...

ДА НЕ БИ ПОСТАО ИЗДАЈИЦА...

Грчки филозоф Зенон из Елеје рођен између 490 и 485 године пре наше ере, учествовао је у завери

против једног тиранина. Зенон је био ухваћен и тиранин је тражио од њега да ода остале учеснике у завери. Да би био сигуран да ни под најтежим мукама неће одати своје другове, Зенон је сам себи одрзисао језик и бациса га тиранину у лице. Зенон је касније подлегао мучењима.

ДАЛЕКИ „БЛИЗАНЦИ“

Два циновска тисова стабла, једно у покрајини Сасекс, а друго у покрајини Сареј, имају потпуно исти спољни изглед, исти обим стабла, оба су стара по 1400 година и оба расту у селима која се зову Краухерст.

ГРОБНИЦА ЗА ДВА ПРСТА

У индиском граду Багри налази се велелепан храм-маузолеј подигнут због тога да би два прста су-

тана Хошанг Горија, које је он изгубио у једној битци, добила „достојну гробницу“.

ПОЈЕЛА 4.500 КИЛОГРАМА КРЕДЕ

Мери Цефри, жена лорда Петрика Цефрија из Бата, у Енглеској, појела је у свом животу око 4.500 килограма креде. Од 1753 па све до 1808 године, кад је умрла, она је сваке вечери јела по четврт килограма креде, да би неутралисала сувешну стомачну киселину од које је патила. Овај чудан начин лечења, који је сама измислила, показао се као веома успешан. Мери Цефри доживела је 80 година.

ЗАМАК ОД СТЕНЕ

Стари замак Флекенштајн у француској провинцији Елзасу, висок преко сто метара, уопште ни-

је зидан, већ је, са свим својим многобројним одајама, исклесан из једне стене.

Брешоловине
Малога Цонија
МОРНАРА
ТОМАТРАУТА
И КИНЕЗА
ШАНГ-ЛИНА

„ЛУДО ЈЕ ОД ВАС ШТО ИДЕТЕ У УНУТРАШЊОСТ ОСТРВА, МЕЂУ ОНЕ ШИНОВЕ.“

„АЛИ МИ КЕМО ПАЗИТИ ДА НАС НЕ ПРИМЕТЕ.“

„ПО ВАШЕМ ОПИСУ, ЊИХОВЕ МАСКЕ ИЗГЛЕДАЈУ КАО МАСКЕ ЛУДОЖДЕРА, ДА' БОРНЕА.“

„ЛУДОЖДЕРА?!“

„МУДРО ЈЕ РЕЧЕНО: БРЗО СЕ ПРЕДАЈЕ ИЗГЛАДНЕЛИ ГРАД.“

„МОРАМО НА НЕКИ НАЧИН ДОКИ ДО УХРАНЕ.“

„БОЉЕ ЈЕ И БРЗА СМРТ НЕГО ПОЛАГАНО УМИРАЊЕ ОД ГЛАДИ.“

„ПУШКА КОЈА БИ МОГЛА ДА УБИЈЕ КОЗУ, МОЖЕ УЈЕДНО ДА ПРИВУЧЕ ПАЖЊУ ШИНОВА!“

„ДАЛЕКО СУ ЗА ЛУК И СТРЕЛУ!“

„ЧЕСТИТАМ, ШАНГ-ЛИНЕ! ТИ СИ ПРАВИ УМЕТНИК С ЛУКОМ И СТРЕЛОМ!“

„ГЛЕДАЈТЕ! ЛУДОЖДЕРИ!“

„ЈЕДАН ПАР НОГУ ЈЕ ЧЕСТО БОЉИ ОД ДВА ПАРА РУКУ!“

НАСТАВИЋЕ СЕ

МЕХАНИЧКА ДАКТИЛОГРАФИЈА НА ПОМОЛУ

Инжењери обећавају да ћемо за кратко време добити механичку дактилографију: писаћу машину која, уместо дирки за ударање слова, има микрофон за примање диктата и пређај за истовремено аутоматско откуцавање. Већ начи-

њена пробна машина још није за пуни употребу, јер откуцава само десет одређених речи, али се проналазачи њоме ипак служе и експерименталне сврхе. Међутим, већ сама чињеница да се толико постигло пружа поуздан доказ да ће се једнога дана потпуно испети.

***

АТОМИ У ПИСМОНОШИНОЈ ТОРБИ

Сваког дана из енглеских атомских фабрика у Харвелу и Амершему шаље се око 80 поштанских пошиљки, које путују возом и авионом, а „последњу етапу“ превађају прозачно — у писмоносној торби. Мали пакети једноставног изгледа садрже, у ствари, радиоактивне лекове „скуване“ у атомским батеријама и наменене болницама, научним установама и извесним индустријским предузећима. Досад је на овај начин отпослато око 100.000 пакета, и ередности од преко 50 милиона динара. Захваљујући нарочитом заштитном омоту, није се догодило ниједан несрећан случај.

Али, на станици подземне железнице Кингс Крос, у Лондону, недавно је један писмоноша испустио пакет на коме је стајала опомена: „Радиоактивни садржај!“ Видовици ове речи, пролазници су се узнемирили. Одмах је издата наређење да се пре уласка у станицу заустави воз који је требало да стане на перону где је лежала изабљена пошиљка. Затим су хитно позвани радиолози, који су дошли с дигачким машинама и специјалним рукавицама и кепама, носећи кутију од олова и армираног бетона, и коју су ставили „опасни“ пакет. На крају, они су изјавили да радиоактивно тело које је изазвало толики страх дејствовао само до једног метра отстојања, и то врло слабијим зрацима. Једном речју, узбуна је била безразложна.

***

ЖИРАФИНО СРЦЕ БЕЗ ПРЕМЦА

Жирафа је занимљива животиња и за децу и за одрасле, али и за научнике. Они први диве се њеној висини и дугом врату, а научници њеном срцу, које, иако је удаљено од главе око три метра, успева да у довољној мери хра-

ни крећу мождане ћелије. Професор Гец, са Универзитета у Кепу, у Јужној Африци, изнео је, између осталог, да жирафа има срце тешко око дванаест килограма, чије су преграде дебеле осам сантиметара. На излазу из срчане „пумпе“, крв у жирафе има двапут већи притисак но човека крв.

***

ТЕЛЕВИЗИЈА У ШКОЛИ

У Бриселу и Лијежу недавно је испитивана могућност примене телевизије као практичног метода наставе у школама. На телевизијским „часовима“ ученицима су приказани поступак вађења угља у руднику, живот разних животиња и зоолошком врту, обрада предмета од керамике и друго. Накнадним проверавањем знања и ченика, установљено је да су, осим већез интересовања за овакву наставу, ученици и много боље савладали овај материјал од својих другова који су то исто вјеридео слушали на уочицајеним часовима, путем говорне наставе.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПИЛУЛЕ ЗА СУНЧАЊЕ

Можда ћемо ускоро моћи много боље и брже да поцрпимо за време летњег купања захваљујући једној јединој малој пилули. Још пре много векова, у старом Египту постојала је кожна болест чији је узрок био прекомерно сунчање. Од ње су се људи лечили на тај начин што су се трљали лишћем неке биљке. Године 1947, двојица египатских фармацеута успели су да издвоје екстракт из ове биљке, која расте као коров у долини Нила. Како и данас у Египту и Италији постоји ова болест, која се недавно појавила и у Сједињеним Америчким Државама, почели су да је проучавају и два лекара са универзитета у Орегону, испитујући истовремено и дејство већ добијеног екстракта, справљеног у облику пилуле. При том је утврђено да ако се ујутру, после доручка, узме једна пилула, па се причека неколико сати, а затим изложи сунцу један сат, човек необично брзо поцрпни. Опитима, који се за сад врше на доброволцима, није се могло установити да кристалини екстракта ове биљке нију било какав штетан утицај на организм. Уколико се потпуно утврди безбедност лека, стручњаци верују да ће он, поред задовољства које ће пружити купачима на мору, спречити кожна обољења која настају услед претераног сунчања, нарочито код особа које целог дана раде на сунцу.

АУТОМОБИЛИ ЗА ТУРИЗАМ

У Америци се за туристе производе аутомобили у чијем су задњем делу уграђени сто и две столице, с најпотребнијим прибором за ручавање. Тако излетници не морају јести на земљи, већ могу угодни сести за сто и почастити се оним што су потели од куће.

САВРЕМЕНА ИГРАЧКА

У Западној Немачкој појавила се једна нова играчка — мали аутомобил који, пошто му нестане горива, долази на пумпну станицу и узима ново. У суштини, нема никакве разлике између пуњења ове играчке и нормалног аутомобила, мада се

ово минијатурно возило не креће на бензин, него на електричну струју. У ту сврху, у пумпној станици налазе се две батерије, сличне батеријама за цепену лампу. Из њих се, кроз једну цевчицу која се увуче у задњи део кола, пуни мала батерија од никла и кадмијума. Кад је пуњење завршено, опет проради мали електрични мотор у аутомобилу и он почне да се креће.

ДЕТЕКТОР ЗА БОЈНЕ ОТРОВЕ

Америчка војска снабдевана је једним ручним уређајем за изналажење бојних отрова у ваздуху. Мала пумпа усаива ваздух, и ако у њему има отровних гасова онда један веома осетљив уређај, помоћу фотоелектричне цевчице, пали сијалицу, а истовремено ставља у покрет алармно звонице.

КОЛА-ВАГОН

Једна фабрика из Охаја начинила је необична кола. Она имају точкове с гумама, за крећење по друму, али могу ићи и по шинама, као вагони. Прилагођавање за шине не траје више од 30 секунди.

МАЛА ВАТРОГАСНА КОЛА

Ватрогасци у Лос Анђелосу добили су једна нова, минијатурна ватрогасна кола на електрични погон, која могу да носе четири човека и 380 метара црева за воду. Кола су веома покретљива и погодна за гашење пожара.

ПРЕДВИЂАЊЕ ОПАСНОСТИ ОД АТОМСКОГ ЗРАЧЕЊА

У америчком Националном Бироу за стандарде усавршен је уређај помоћу кога може да се предвиди на коју ће страну летети радиоактивна прашина после експлозије атомске бомбе. Уређај узима у обзир правце и јачину ветрова на разним висинама и на телевизијском екрану даје слику из које се види куда ће се радиоактивне честице ширити. Ако се томе дода и мапа земљишта, добија се јасан преглед угрођених крајева.

КАД КОЊИ УЈЕДАЈУ...

Један несвакидашњи догађај узбудио је овог лета становнике једног села на северу Италије. Група туриста била је ушла да разгледа највећу сеоску шталу, али се ускоро разлегло отуда страховито њиштање и ударање копита узнемираних коња, праћено ужасним људским крицима. За час се око штале окупила маса света, а неко је позвао и полицију. Неколико туриста, изнемираних од страха, позивало је окупљеним мештанима страховите уједи, који су — у то није било никакве сумње — потицали од крупних зуба најмирољубивије домаће животиње.

Чуђењу мештана није било краја, јер тако нешто никад се није догодило. Наравно, полиција је поднела тужбу против сељака, а осигуравајуће друштво морало је да исплати замашну суму туристима на име отштете. И све би се на томе свршило да се после неколико дана случај није поновио у једном другом месту, удаљеном од овог преко стотину километара. Тада се један полицајац сетио да је читао у новинама како су и у неколико места средње и јужне Италије побеснели коњи напали и изуједали мирне туристе. То је већ било сумњиво. После брижљиво вођене истраге, утврђено је да је у питању банда варалица која је била снабдевана с неколико вешто конструисаних машина за подражавање коњског уједа. Пошто један од варалица надрачки коње, други нада дреку. За то време остали чланови друштине „фабрикују“ коњске уједи по рукама и ногама. Утврђено је да су варалица на овај начин од осигуравајућег друштва „Есперанца“ добиле преко два милиона лира отштете.

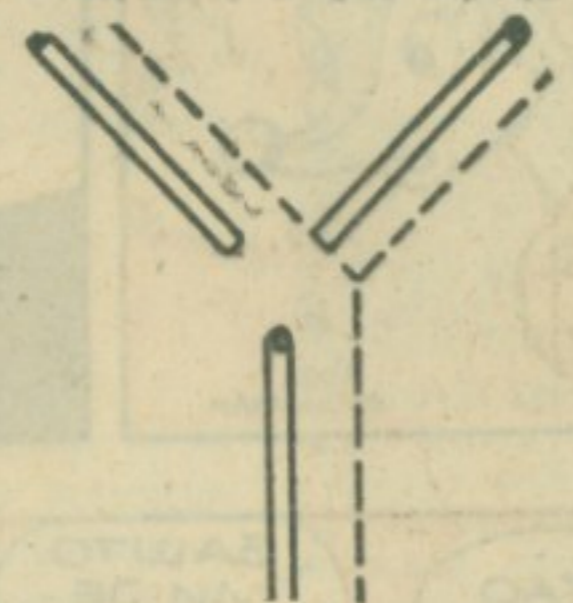
ГДЕ СЕ НАЛАЗЕ ГВОЗДЕНА ВРАТА?

Гвоздена Врата су део Бердаског Клисура (у коме има много стена под водом и над водом) и камени спрудови у дунавском кориту.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

СЛОВО У ТРАЖЕ СЕ ТРИ ЖИВОТИЊЕ

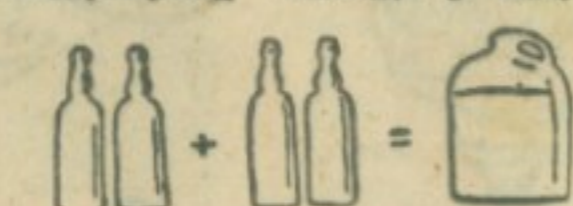
Поређајте три шибиче у виду слова У, као што је приказано на овој слици. Шибиче треба положити на комад потпуно црне картије.

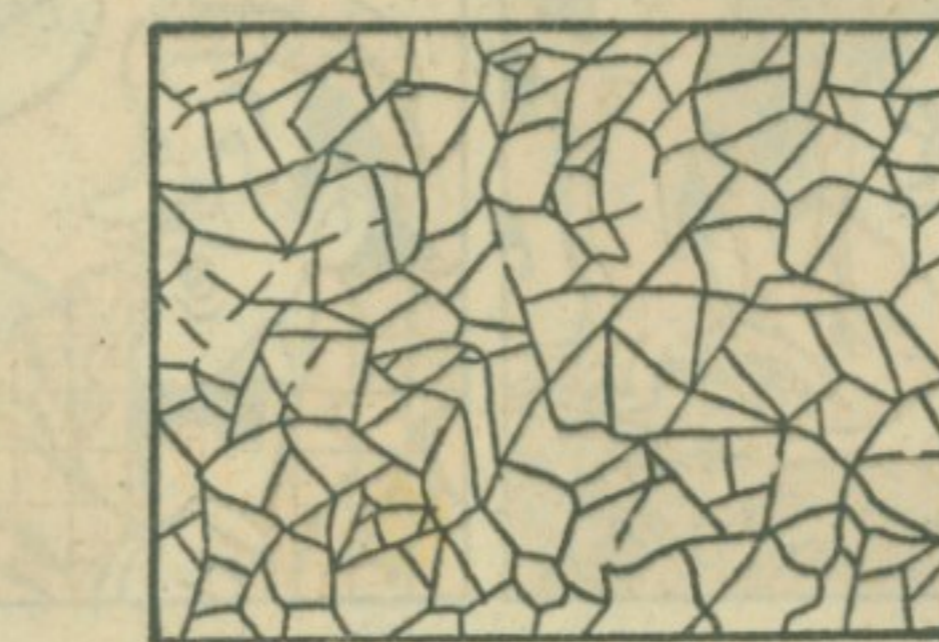
Гледајте мало дуже у ово слово и убрзо ћете видети поред њега још једно У, које ће се појавити тачно на месту које је на слици обележено испрекиданим линијама.

Два и два нису увек четири

Ако додате два литра воде на два литра алкохола, мешавина неће износити четири литра. Кад помешате етил-алкохол с водом настаје извесно згушњавање молекуларних честица у овој

хемиској комбинацији и целокупна запремина мешавине биће за 4% мања од запремине њених састојака.

Овај цртеж личи на паукову мрежу. Међутим, он ипак нешто претставља. Ако булеге пажљиво гледали, у овом хаосу линија открићете слике трију животиња: пса, патке и питомог зеца. Загледајте пажљиво целу слику, па ћете све ове животиње лако наћи.

Зашто су се морнари уплашили?

Ако вас интересују од чега су се уплашили и шта посматрају ова два морнара, узмите оловку и кратким потезима повежите све бројеве редом, од један па надаље. С врло мало труда добићете једну лепу и занимљиву слику.

...Алонзо ел Сабно (1226 — 1284), владар Астурије, Леоне и Кастилије, био је 1257 године изабран за немачког цара. Иако је 25 година био немачки цар, он никад није крочио на немачко земљиште.

... крајем 18 века ушле су у моду посетнице на којима нису била исписана имена, већ нацртане

... поред осталих превода на разне језике, Змај је био преводен и на латински. Наиме, професор Стеван Хегедин превео је на латински Змајево „Спаљену песму“ из „Булића уве-

разне слике. Тако је, на пример, Луј XVI имао посетницу на којој су били насликани бели голубови и корпе са цвећем. Наш цртеж претставља посетницу немачког војара Шадова.

... перпетуум мобиле, машина која би сама од себе непрекидно радила и коју није могућно конструисати, искључена је из патентне заштите.

... часовни штрикања обавезни су у шкотским школама, и то не само за девојчице, већ и за децке.

... караван долази од персиске речи керван или карбан, која значи трговинска заштита. Тако су се звале, прво на Истоку а затим и у другим земљама, по-

... француски књижевник Пјер Лоти узео је тај псеудоним за време свог бављења на острвима Океаније, Лоти се у ствари зове један цвет који расте на тим острвима.

... Викторија регија, биљка с највећим цветом, цвста свега једном за осам година. Њени цветови трају три дана.

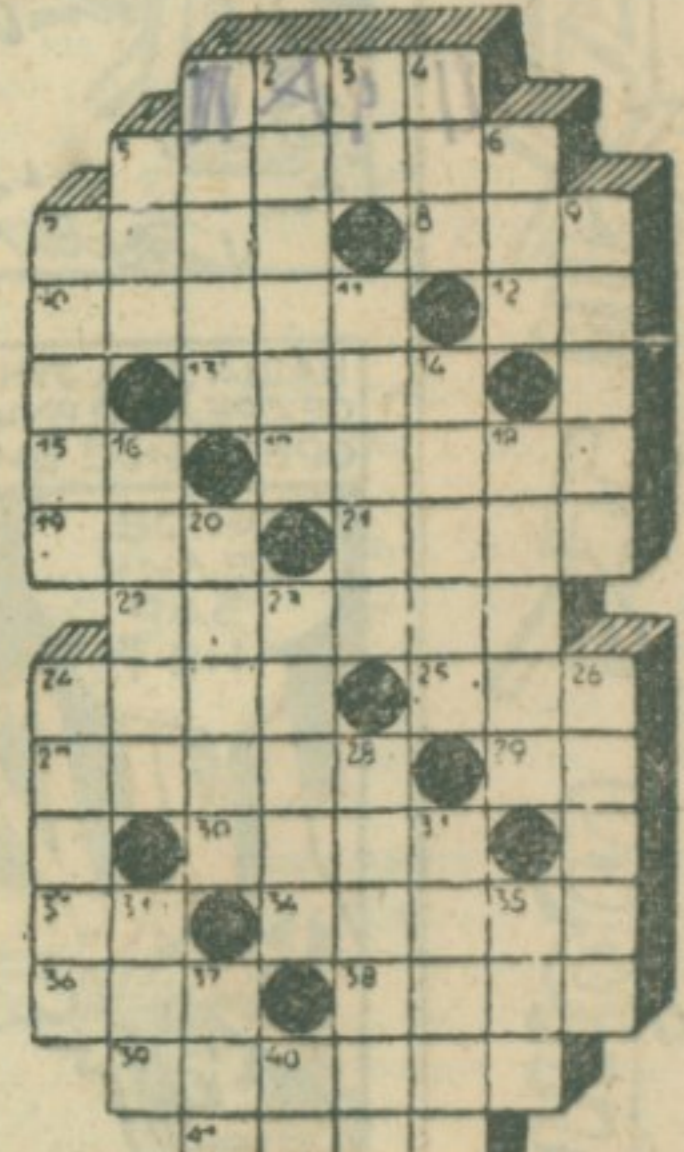

ворке трговаца. Трговци су путовали у групама, јер су друмови били несигурни.

Водоравно: 1) град у Француској; 2) међусобни споразум капиталистичких предузећа у циљу одређивања цена појединих производа; 3) ноћна птица; 4) једна од САД; 5) језеро у Совјетском Савезу; 6) слово латинице; 7) младуљче српске; 8) стопостотански израз; 9) име једног римског владара из I века; 10) лопов; 11) страна мушког име; 12) израштај на глави пенца; 13) врста спорта; 14) старина из Словена; 15) град у Северној Америци; 16) мера за површину; 17) презиме познатог писца криминалних романа; 18) слово латинице; 19) одређивање границе цени; 20) јапанска ноћна животиња; 21) река у СССР; 22) главни град Филипина; 23) озада.

Усправно: 1) презиме француског композитора из 19 века; 2) врста јаког ветра; 3) коњ (тур.); 4) јединица за мерење хранивности; 5) домаћа животиња; 6) бугарска ноћна животиња; 7) врста тканине; 8) држава у Индији; 9) додатак уз уговор (лат.); 10) штампарске грешке у књизи; 11) грамиз; 12) једна птица; 13) врста лакоотлетичара; 14) име старогрчког трагичара; 15) бог северног ветра у грчкој митологији; 16) врста меније; 17) безбожна тежност добијена из катрана каменог угља; 18) полупаразитска биљка; 19) име једног од оснивача Рима; 20) друга; 21) јужно воће; 22) предлог.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ку; 2) поло; 3) марама; 4) корозија; 5) рак; 6) род; 7) кр; 8) Чо; 9) ва; 10) енигма; 11) игле; 12) Утрехт; 13) ол; 14) Ад; 15) ес; 16) вир; 17) при; 18) ацетилен; 19) апарат; 20) Аман; 21) ак.

Усправно: 1) Кору; 2) улаз; 3) парк; 4) смрг; 5) морар; 6) Ајова; 7) Крк; 8) адл; 9) чигра; 10) оглед; 11) нит; 12) мех; 13) улица; 14) терет; 15) ова; 16) син; 17) репа; 18) план; 19) тама; 20) крај

ПАЈА ПАТАК

ПОГОДИТЕ ДАН И ЧАС КАД ЋЕ ЛЕД ДА Крене НА РЕЦИ. I НАГРАДА 100.000 ДИН.

ХОРЕШ И ОВЕ ГОДИНЕ ДА ПОКУШАШ?

ДА! АЛИ САД НЕКУ ТЕВ ОНАКО ДА ПОГАЂАМ!

ПОСЛУЖИЋУ СЕ НАУЧНИМ МЕТОДАМА. ВЕЋ САМ ПРИПРЕМИО СВЕ ИНСТРУМЕНТЕ!

БАШ СИ ТИ МУДАР!

ДАНАС ЋЕМО ДА ИЗВРШИМО ПРВО ПРОВЕРАВАЊЕ!

ДА! КУ ДА ГОВОРИМ, А ТИ БЕЛЕЖИ!

СПРЕМАН САМ!

СТИГЛИ СМО!

БАРОМЕТАР 30... ВЕТАР ЈУГО-ЗАПАДНИ... ТЕМПЕРАТУРА 5 СТЕПЕНИ!

ЗАПИСАНО!

ВЕВЕРИЦА ИМА САМО ЈОШ ШЕОЧАСТ ОРАУА И ДВЕ ЖЕЛОВЕ ШИШАРКЕ!

ДОБРО!

ЈОШ ДА ИЗМЕРИМО ДЕБЛИНУ ЛЕДА!

ПА, ШТА КАЖЕ ТВОЈА РАЧУНИЦА?

ЛЕД ЋЕ КРЕНУТИ У НЕДЕЉУ У 11,22 ПРВ ПОДНЕ...

ОХ! ТО ЗНАЧИ ДАНАС!

КРЕК!

Ква Ква!

УРЕЂУЈЕ ПЛОЈАБИЈА

ЗАБРАНА ВИШЕ НЕ ВАЖИ

Попај: Шта, опет пијета ракију? Зар ти то лекар није забранио?

Пера Ждера: Јесте, али он је, сиромаш, јуче умро.

НЕ СМЕ ДА ПОГЛЕДА

— Баш сам ти ја несрећан човек! — жали се Шилва Микију. — Јуче сам изгубио новчаник и коме ми је била читава плата.

— Јеси ли га свуда тражио? — распитује се Мики.

— Како да нисам! Преврнуо сам оба спољна и оба унутрашња џепа на капуту, све џепове на прслуци, оба предња и један задњи џеп на панталонама...

— А други задњи џеп?

— У њега никако не смем да завицем руку. Јер, ако новчаник ни тамо не пронађем значи да сам га сигурно изгубио.

ОБОСТРАНА ЖРТВА

— Је ли се твој пријатељ песник помирио са својом женом? — пита Мини Микија.

— Јесте, и сад су у великој љубави. Она чита што он напише, а он једе што она скува!

СВЕТЛАНА НА ВЕЛИКОМ

КАКАВ ЈЕ ТО ИЗНЕЧАДНИ ПОВЕТАРАЦ?

КАКАВ ПОВЕТАРАЦ! ТО ЈЕ БИО...

В... В... ВУК!

ПРЕКЛИЊЕМ ТЕ, СВЕТАНЕ, УИНИ НЕШТО СТИМ ТВОЈИМ ЧУДЕСНИМ НОСОМ!

ДА... И ЈА ОССЕКАМ ДА ТРЕБА ДА КРЕНЕМ ЗА СВОЈИМ НОСОМ...

...АЛИ У СУПРОТНОМ ПРАВЦУ!

Ч... ЧЕКАЈ МЕ!

ОХ! ИЗЛЕДА ДА НИКАД НЕЋЕМО ИЗИЋИ ИЗ ОВЕ ШУМЕ!

ИМАМ УТИСАК ДА СЕ СТАЛНО ВРТИМО У КРУГУ!

ВЕЋ ПАДА МРАК! УСКОРО СЕ НЕЋЕ НИШТА ВИДЕТИ!

ЗА ТО СЕ НЕ БРИНИ! ДА САМО УПАЛИМ СВОЈ НОС И...

НАША ДВА ЈУНАКА НАЈЗАД СУ СЕ СРЕДА С ВУКОМ... И ТАЈ СУСРЕТ НИЈЕ БИО ПРИЈАТАН.

ОН ЈЕ ВЕЛИК... ЗАР НЕ?

И ТАКО БЛИЗУ!

СВЕ ЈЕ ВЕЋИ!

И СВЕ БЛИЖИ!

СТАО ЈЕ!

ЗАШТО ЛИ ЈЕ СТАО?

ПОШТУЈЕМ САОБРАЋАЈНЕ ПРОПИСЕ... НИКАД НЕ ПРОЛАЗИМ КАД ЈЕ УПАДЕНА ЦРВЕНА СВЕТИЉКА... ПА НЕКУ НИ САДА!